

Količinski plan preseгли

Količinski plan proizvodnje smo lani preseгли za 2,1 %, povprečni preseg norm je bil 48 %. Izdelali smo 7,7 parov na zaposlenega na delovni dan in dosegli neto OD 111.386 din.

Prodaja in izvoz Zaloge Osebni dohodki

V letu 1986 smo izdelali 2.360.00 parov obutve, kar je 6,8 % več kot v letu 1985.

Od tega je bilo največ ženskih škornjev — 369.000 parov; brizgani PU Colorado 368.000, tekaških 358.000, ženskih nizkih 357.000. To smo izdelali s skoraj istim številom ljudi (+19). Ob tem se je za malenkost povečala kvalifikacijska struktura, ki pa je še vedno taka, da vzbuja resno zaskrbljenost.

V letu 1986 je bilo opravljenih za 4 % (1.260 ur) več nadur kot v letu prej. Število nadur se je povečalo zlasti v TOZD Proizvodnja. Izkoristek delovnega časa je nekoliko slabši kot prejšnje leto in tudi kot leta 1984. Delež ur po učinku znaša 49 % (v letu 1985 49,6, v letu 1984 pa 50,3), delež ur po času pa se je povečal za 1 %, zlasti na račun TOZD Prodaja, za 6 % pa se je povečal tudi delež izostankov v skupnem fondu ur. Delo po učinku in delo po času se je poslabšalo v TOZD Proizvodnja, hkrati pa se je povečal delež izostankov za 8 %, predvsem na račun bolnih do in nad 30 dni, s porodniškim dopustom.

PRODAJA IN IZVOZ

Po vseh prodajnih poteh smo v letu 1986 koli-

činsko prodali za 2 % manj parov obutve kot v preteklem letu. Samo Alpina obutve smo prodali 2.270.000 parov oziroma 4 % manj kot v letu 1985. Preko MPM je bilo prodanih 541.000 parov Alpina obutve. Skupno količinsko prodajo smo povečali za 3 %, samo Alpina obutve pa za 7 %. Vrednostno predstavlja prodana Alpina obutev 52 % celotne realizacije v MPM.

Bistveno smo povečali grosistično prodajo. V letu 1986 smo prodali 227.000 parov obutve oziroma za 70 % več kot leto poprej, vrednostno pa kar za 232 % več.

V letu 1986 smo izvozili 1.500.000 parov obutve ali 13 % manj kot v letu 1985. Zahodni izvoz smo količinsko zmanjšali za 23 %,

vzhodnega pa za 11 % povečali.

Skupni izvoz predstavlja 64 % količinske proizvodnje, samo izvoz na konvertibilno področje pa 39 %.

Zahodna realizacija po tekočem tečaju je v letu 1986 za 10 % nižja kot leto poprej in znaša 7 milijonov dolarjev, vzhodna realizacija pa je manjša za 9 % in znaša 11,5 milijonov OS. Pokritost uvoza z izvozom neto: 129,1 %, brez opreme neto: 164,7

ZALOGE

Vse zaloge skupaj so znašale ob koncu leta 1986 7,6 milijarde din, kar pomeni, da so bile zaloge v primerjavi z letom 1985 kar visoke. Na to vpliva tako struktura zalog, njihovo dejansko povečanje in rast cen.

OSEBNI DOHODKI

Kot že rečeno, je lani znašal povprečni neto OD v Alpini 111.386, kar pomeni 116 % povečanje na leto 1985. V TOZD Proizvodnja so imeli povprečni

(Nadaljevanje na 2. strani)

Čimbolj urejene razmere želimo našim sodelavkam ob njihovem prazniku!

V maloprodajni mreži bo letos tudi kaj novega

Letos bomo v TOZD Prodaja pričeli z dvema novogradnjama, in sicer v Koprivnici ter Slavonski Požegi. V obeh primerih smo soinvestitorji izgradnje trgovsko poslovne zgradbe, v kateri bomo imeli svoj lokal. Tako v Koprivnici kot v Slavonski Požegi že imamo prodajalno v najetem lokal. Pridobili bomo več zelo uporabnih poslovnih prostorov.

Najemnine, ki danes ni majhna, prav tako ne bi bilo, zahtevnejša bo letos popolna obnova prodajaln v Novem Sadu in Zrenjeninu, kjer bo potreben poseg v sam gradbeni objekt.

Sedaj lahko že rečemo, da se bo izgradnja Ploščadi Borisa Kraigherja v Ljubljani po dolgih letih zaključila, da bomo v Ljubljani odprli novo prodajalno, v kateri bomo poleg obutve prodajali tudi športno opremo kot dopolnilo naši zimsko športni obutvi.

Omenim naj tudi, da so v teku razgovori in raziskave tržišča v Puli, kjer naj bi tako dobili našo prvo prodajalno v Istri, saj do sedaj naša prodajna mreža od Reke, Logatca, Ajdovščine in Nove Gorice ni segala dlje v Istro in Slovensko Primorje.

Marjan Jereb

DOGOVARJAMO SE - DOGOVORILI SMO SE

Ob rob sklepom delavskih svetov

V sredo, 4. marca so bile sklicane redne seje DS TOZD Proizvodnja, TOZD Prodaja in DSSS. Seja delavskega sveta TOZD Proizvodnja je bila zaradi nesklepnosti preložena na torek, 10. marca. Ker pa je za usklajitev povišanja OD, ki sta ju sprejela DS TOZD Prodaja in DS DSSS, potreben tudi sklep delavskega sveta TOZD Proizvodnje, je bila 5. marca pismena seja.

Tako je bil sprejet sklep o povišanju indeksa uspešnosti DO. Zaradi izredno različnih dosegov norm v posameznih oddelkih za mesec januar, kar pa ni bila krivda oddelkov, je bil sprejet tudi sklep, da se pri obračunu OD za februar obračuna enako stopnjo dosega norm (111 %) za vse režijske delavce v TOZD Proizvodnja in v celotni DO.

DS TOZD Prodaje in DSSS sta obravnavala in sprejela predlog delitve regresa za letni dopust. Povprečni regres je 46.000, — din, deli pa se po kriterijih, ki se v TOZD Prodaja nekoliko razlikujejo, vendar so osnovni kriteriji in povprečni znesek na delavca isti.

Sprejeto je bilo tudi poročilo o rezultatih zborov delavcev glede poslovanja v letu 1986.

Vsi DS so sprejeli tudi Samoupravni sporazum o ustanovitvi cestnokomunalne skupnosti, za-

vrnjen pa je bil Samoupravni sporazum o ustanovitvi SIS za pospeševanje proizvodnje hrane in zagotavljanje osnovne preskrbe Šk. Loka.

Na DS TOZD Prodaje je bilo obrazloženo stanje v zvezi z napačnim obračunom OD v januarju.

Pri investicijah je bilo za notranjo ureditev prodajalne v Ljubljani na Kraigherjevi ploščadi odobrenih 10.873.743 — din. V Kranju naj bi nad dosedanjo prodajalno adaptirali še zgornje prostore in jih preuredili v prodajalno. Dogovori tečejo tudi za ureditev nove prodajalne v Puli.

Rešeno je bilo tudi vprašanje nakupa stanovanja za našo delavko Slavico Ivanković iz Banje Luke, s tem, da je bil sprejet sklep, da se podpiše samoupravni sporazum s stanovanjsko zadrugo Banja Luka in kupi stanovanje v velikosti 50,37 m² v vrednosti 10.615.000, — din. Zavržena pa je bila prošnja za dodelitev dodatnega kredita za nakup stanovanja za Franja Tolića iz Zagreba.

DS DO je glede na zakon o opravljanju gospodarske dejavnosti v tujini spremenil sklep 2. redne seje 24. aprila 1986 tako, da se dobiček v Alpini Sports Corporation, ki odpade na Alpi-

no, v l. 1985 v višini 40 % transferira v Jugoslavijo, 60 % dobička pa obdrži v firmi z namenom kapitalne krepitve firme.

Prav tako je DS sprejel poslovno poročilo za leto 1986, razdelitev dobička v firmi pa je procentualno enako kot za leto 1985.

Višina pavšalne odškodnine za trajno in popolno izgubo delovne sposobnosti in za 100 % telesno okvaro, se vsako leto uskladi z rastjo OD v gospodarstvu

SRS. Tako je DS sprejel sklep, da znaša odškodnina za leto 1987 7.298.543, — din.

Sprejet je bil tudi sklep, da se s 1. marcem poveča maksimalni znesek za nakup delovnih halj za delavce v prodajalnah na 20.400, — din. Znesek se valorizira dvakrat letno.

Ostali sklepi bodo razvidni iz zapisnikov.

Jožica Kacin

Iz naše montaže

(Nadaljevanje s 1. strani)

KOLIČINSKI PLAN PROIZVODNJE SMO LANI PRESEGLI ZA 2,1 %, POVPREČNI PRESEG NORM JE BIL 48 %. IZDELALI SMO 7,7 PAROV NA ZAPOSLENEGA NA DELOVNI DAN IN DOSEGLI NETO OD 111.386 DIN.

OD 104.990, v TOZD Prodaja 123.361, v DSSS pa 125.982. Poglejmo še primerjave: V Peku (samo Tržič) so imeli povprečni OD 107.703, v Planiki 109.770, v gospodarstvu SRS pa 118.839.

Celotni prihodek DO Alpina znaša 26 milijard dinarjev, kar je za 82 % več kot leto poprej. V TOZD Proizvodnja je CP večji za 76 %, v TOZD Prodaja za 93 %, v DSSS pa za 88 %.

Skupaj porabljen sredstva so v DO Alpina porasla nekoliko manj

kot celotni prihodek, za 72 %, in so znašala 19 milijard dinarjev. Rezultat večje rasti CP od porabljenih sredstev je visoka rast dohodka. Dohodek v DO v letu 1986 znaša 6 milijard din in je za 121 % višji kot v letu 1985. V TOZD Proizvodnja je dohodek večji za 126 %, v TOZD Prodaja za 101 % in DSSS za 140 %. Najvišjo rast od vseh elementov v delitvi CP so dosegle obveznosti iz dohodka, ki so v DO Alpina porasle za 138 % in znašajo 1,8 milijard din.

V letu 1986 smo ustvarili v DO Alpina 4,5 milijard dinarjev čistega dohodka, za 115 % več kot v preteklem letu. V TOZD Proizvodnja je čisti dohodek večji za 123 %, v TOZD Prodaja za 92 %, in v DSSS za 130 %.

V strukturi čistega dohodka DO, predstavljajo osebni dohodki in skupna poraba 86 %, poslovni in rezervni sklad pa 14 %.

Opazna vloga naše obutve na sejmu ISPO

V času od 25. februarja do 1. marca smo razstavljali naše izdelke zimsko športnega programa na sejmu ISPO v Münchnu, kjer je prisotna vsa svetovna elita proizvajalcev zimskošportne opreme.

Naša kolekcija je bila med mnogimi elitnimi proizvajalci zimskošportne obutve zelo opazna in lahko trdimo, da razen Nordice, Salomona in švicarskega proizvajalca RIHCHLE, sodimo v zgornji srednji razred proizvajalcev smučarske obutve. Posebne revolucije ni prinesel v tej sezoni nihče. Moč vodilnih se izraža predvsem v visokokvalitetni izdelavi, v tehnični dovršenosti in ostalih pogojih, kot so točnih dobavah, primernih cenah in izjemno močni reklami. Naša kolekcija smučarske obutve je bila, poleg dveh novih modelov MS-950 in MS-LS-750, tudi na celotni liniji zelo pestra in barvno na

izjemni višini. Zelo smo izboljšali notranji čevlji, tako po izgledu in še bolj glede na anatomske zahteve. Naša tekaška obutve je bila z modeli NNN 400 in 450 hkrati z ADIDASOM najboljša na sejmu ISPO. Prav tako je bila dobro ocenjena linija tekaške obutve, kjer še posebno zaradi lepe barvne kombinacije izstopa model NNN 130.

K lepi predstavitvi naših modelov so pripomogli tudi naši delavci iz izvoza, ki so sproščeno in na strokovno visoki ravni predstavili lepo obutve.

Na podlagi vsega tega pričakujemo sorazmerno velika naročila, zato pozivam vse, ki bomo sodelovali pri uresničitvi naročil, da vložimo vse svoje znanje in prizadevnost, da bomo dobro osnovo, ki naj bi jo odprl sejem, tudi uspešno dokončali in s tem zadovoljili naše kupce in tudi več zaslužili.

Jože Bogataj

DOGOVARJAMO SE - DOGOVORILI SMO SE

Kaj pa bo sindikat delal letos

O delu IO konference sindikata Alpina v letu 1986 je na seji govoril Janko Rupnik

»Ob zaključku poslovnega leta 1986 delamo obračun dela, da ugotovimo našo prizadevnost, kot tudi prizadevnost komisij, ki so oblikovane pri IO konference sindikata.

IO konference sindikata je imel v letu 1986 sedem sej, obisk na sejah je bil okrog 80 %.

— Kot prvo in zelo odgovorno delo pri sindikatu Alpine je bilo delo **kadrovske komisije**. Komisija je februarja dobro pripravila osnove za temeljno kandidacijsko konferenco, nato izbrala kandidate in pripravila volitve. Pripravila je tudi predloge kandidatov za delegacije za zbornice občinske skupščine, SIS in organe KS Žiri.

— IO konference je obravnaval zaključni račun za delovno organizacijo Alpina za leto 1985.

Komisija za življenjske in delovne pogoje

Praznovanje 8. marca je bilo pripravljeno solidno in natančno. Prav tako komisija organizira obiske upokojencev naše delovne organizacije.

IO konference sindikata je skupno s **kulturno komisijo** organiziral ogled več dramatskih in opernih predstav, ogled Helijevega kometa meseca aprila 1986 in druge prireditve.

Sredstva, ki jim ima na razpolago IO konference sin-

dikata, so bila razdeljena za dejavnost komisij v sorazmerju z delom posamezne komisije, to je za izlete, športno delovanje članov našega kolektiva in udeležbo na najrazličnejših področjih, občinskih tekmovanjih in tekmovanjih s sorodnimi delovnimi organizacijami.

Tako je bilo sklenjeno, da sindikat v letu 1986 za vse organizirane kolektivne izlete prispeva 40 % sredstev.

Vsako leto IO sindikata nameni del svojih sredstev za dotacije društvom, pevskim zborom in drugim skupinam.

Prvič smo v letu 1986 organizirali izmenjavo dopustnikov s **ČSSR**, kar je potekalo v zelo prijateljskem vzdušju in so zlasti na Češkem zainteresirani, da se izmenjava še razširi, toda pri nas smatramo, da je izmenjava letovanj za približno 40 delavcev zadostna. Naše usluge do gostov bomo morali še izboljšati, kajti oni so se pri tem bolj izkazali.

Opažamo, da je vse večje zanimanje za izlete v tujino, kajti za izlete v domovini skoraj ni bilo zanimanja, medtem ko se jih je za izlete v Avstrijo ter v Bratislavo z ogledom znamenitosti Bratislave ter avstrijske prestolnice Dunaja prijavilo izredno veliko ljudi. Zanimivi so tudi enodnevni, tako imenovani »kopalni izleti« na morje, kot tudi oddelčni izleti.

Ena izmed dejavnosti našega sindikata oz. posebne

komisije je tudi **nabava ozimnice**, kar je v letu 1986 potekalo dobro, zlasti zato, ker so bili nabavljeni artikli kvalitetno in hitro dobavljivi, hkrati smo se udeležili tudi raznih akcij prodaje na obroke (motorne žage ipd.), pri tem delu je treba pohvaliti zlasti delavce, ki so pri nabavah sodelovali.

Tudi na področju **športnih aktivnosti** se lahko pohvalimo z uspehi naših delavcev, zlasti še pri smučanju, nogometu, odbojki, košarki, balinanju ipd. Športna udejstvovanja pa seveda zaradi odađenosti našega kraja precej stanejo, vendar dobri rezultati stroške opravičujejo.

Prav na zadnji, 7. seji izvršnega odbora konference smo razpravljali tudi o pobudi delovne organizacije Klavdivar Žiri ter tudi na podlagi več razgovorov v sami konferenci, da bi postopoma uvedli 40-urni delavnik. Zavedamo se, da je za to treba več pogovorov in študij o učinku

tega prehoda, vendar smo smatrali, da je uvedba izvedljiva in da bi produktivnost pri tem ne padla.

Priznamo, da na področju **delitve sredstev za osebne dohodke** nismo mnogo storili, kajti spremembe za bolj kvalitetno nagrajevanje so se začele pripravljati konec leta 1986, zavedamo pa se, da bomo na tem področju imeli mnogo dela v letu 1987, kar naj bi bilo del naših aktivnosti letos.

Poudariti moram tudi, da pri naši sindikalni organizaciji uspešno deluje **sklad vzajemne pomoči** in menimo, da je mnoge kritične probleme denarne stiske naših delavcev ta sklad uspešno rešil, saj praktično IO ni imel nobenih prošenj za socialne pomoči, kajti taki problemi so se reševali pri skladu vzajemnosti, ta pa deluje šele od leta 1984, a je že sedaj delo komisije precej lažje kot je bilo v začetku.

Janko RUPNIK

Sindikat o svojem delu

IO konference si mora prizadevati za čimvečji vpliv pri poslovnih odločitvah, da bodo te res v skladu z interesi delavcev.

Organiziranost delovnih opravil je v delovni organizaciji pogoj za učinkovitost ter hkrati socialno varnost delavcev.

Sodelovati moramo pri kadrovske politiki, kajti le kvalitetni kadri lahko omogočajo boljše delovne in poslovne uspehe.

Potrebno je izpeljati in izpopolniti sistem delitve OD po delu, vključno z novostmi in spodbujevanjem ustvarjalnega in inovativnega dela, pospeševati je treba čim bolj učinkovito delitev sredstev za OD.

Potrebno je še razširiti sodelovanje v samoupravnih organih v DO, sodelovanje z DPO v DO, **POSPEŠEVATI DELOVANJE SAMOUPRAVNIH DELOVNIH SKUPIN** in tako spodbuditi učinkovito delo delegatov itd.

Zavedamo se, da so življenjski pogoji vedno težji, smatramo, da socialna varnost delavcev ni samo stvar sindikata, ampak je to stvar zlasti naših vodilnih delavcev, ki poznajo gospodarski in ekonomski položaj delovne organizacije. Prav zato se moramo v tako krizni situaciji kot je sedaj, še bolj povezovati in skupno reševati probleme v interesu delavcev.

Kulturna in športna dejavnost mora vplivati na ustvarjalnost naših delavcev, zato je prav, da te aktivnosti še bolj razširimo in podpiramo, kajti tudi tako udejstvovanje daje delavcem občutek povezanosti ter pripadnosti kolektivu, ki jim te aktivnosti nudi in pospešuje.

Potrebno bo kadrovati ustrezne ljudi za predsednike osnovnih organizacij ter komisij pri IO sindikata, člane izvršnih organov, ki ne delujejo je treba zamenjati.

Janko RUPNIK

Na zasedanju konference osnovnih organizacij zveze sindikatov Alpine so ocenili preteklo delo in načrtali prihodnje usmeritve, ki predvsem težijo k izboljšanju delovnih in življenjskih razmer delavcev

KAKO USTVARJAMO

Sejem Zagreb — naše usmeritve v primerjavi z usmeritvami v svetu in Jugoslaviji

Vsako leto je konec februarja v Zagrebu sejem usnja in obutve, ki zadnja leta še pridobiva na svojem pomenu.

Na sejmju razstavljajo vsi pomembnejši proizvajalci usnja, pomožnih materialov za obutev, kot tudi proizvajalci obutve. Hkrati pa so tu razstavljeni tudi novi stroji za čevljarstvo industrijo.

Tudi Alpina na tem sejmju nastopa že vrsto let, vendar je močnejše zastopana smučarska in športna obutev, kjer so modne težnje druga-

čne kot v programu lahke obutve, ki je namenjena širšemu krogu potrošnikov. Skoraj vsi proizvajalci obutve so predstavili del svoje kolekcije za pomlad-poletje 1987, ki so v glavnem že izdelane ali pa so še v izdelavi, kmalu pa nam bodo že na razpolago v vseh prodajalnah obutve. Vsekakor je zanimiv pogled na kolekcijo za prihodnjo sezono jesen-zima. Te kolekcije so bile vse doslej več ali manj skrivnostno proizvajalcev, vendar so vsaj posamezni modeli ali skupine na sejmju že zastopane. Tudi naših novih modelov na sejmju ni bilo videti. Ker sem našo novo jesensko-zimsko kolekcijo videla že v tovarni, sem laže primerjala predstavljene konkurenčne modele z našo kolekcijo, hkrati pa tudi uporabo več ali manj podobnih materialov, ki so jih za to sezono pripravili proizvajalci usnja in najrazličnejših imitacij usnja, kož plazil-

cev, najrazličnejših prešanih in potiskanih materialov. V predstavljenih modelih so izredno močno zastopane kombinacije — razni vštiki in našitki — naravnega usnja, z imitacijami umetnega usnja kož plazilcev.

Kombinacije so zastopane tako pri nizkih, kakor tudi pri modelih za mlade, salonkah, kot tudi pri škornjih, bodisi športnih in elegantnejših. Precej je tudi različnih kovinskih okraskov, zaponk ipd. Pri barvah za jesen-zimo prevladujeta črna in svetlejša rjava »timberland«. Po razstavljeni obutvi je bilo tudi v Zagrebu videti, da je v kolekcije vgrajenih veliko italijanskih materialov, zlasti najrazličnejše umetno usnje, pa tudi pri usnju se vidi zgledovanje po njih. Na žalost naši domači proizvajalci še vedno zelo malo pripravljajo kolekcije materialov ali pa z njimi kasnije in čakajo, da jim

proizvajalci čevljev prinese-mo v izdelavo že osvojene modele.

Na vsak način pa lahko zlasti pri tujih proizvajalcih, predvsem to velja za tuje sejme, vidimo, kako vsestransko znajo predelati in izkoristiti zelo drage kože, saj pripravijo tako pestro izbiro najrazličnejših preš, tiska itd. Za to pa uporabljajo cepljenje, ki so cenejši del kože. Seveda pa ti materiali za naše tržišče zaradi vremenskih razmer niso sprejemljivi v takšnih količinah, kot to opažamo na Zahodu.

Iz vsega, kar sem na sejmju videla, lahko zaključim, da so nove kolekcije dobro pripravljene, zahtevne za izdelavo v šivalnicah in če bomo tako obutev našli v naših prodajalnah, bo tudi uspeh kolekcije dokaj dober.

Anica GOVEKAR

INOVACIJE

Naša obutev zanimiva

Alpina je na sejmju v Zagrebu predstavila lahki in športni program obutve, katero so si obiskovalci z zanimanjem ogledovali. Prikazani so bili modni škornji, z lepimi kombinacijami in različnimi našitki.

Od ostalih čevljarstev podjetij je razstavljala večina jugoslovanskih podjetij. Izredno lepo kolekcijo moške in ženske obutve so predstavile Leda, Peko in tudi nekatere druge tovarne obutve. Pri ženski obutvi so poudarjene kombinacije boks in usnje različnih kač, (kot je piton), prešana usnja in lak. Večina obutve na sejmju je bila predstavljena v naravnem usnju, žal pa so nekateri proizvajalci zaradi cene nadomeščali naravne materiale z umetnimi.

Na razstavljenih škornjih je tudi polno raznih

zakovic in našitkov. Prevladujejo črne, zelene, rdeča in naravne barve.

Poleg obutve so bili razstavljeni tudi stroji za čevljarstvo industrijo jugoslovanskih in tujih proizvajalcev. Prvič je razstavljalo podjetje OLIMPIC iz Grčije, z novimi rešitvami na strojih. Tudi USM je predstavil izboljšave na strojih, predvsem s programiranimi nastavitvami orodja in releji za avtomatični vklop in izklop stroja.

Skratka, videli smo veliko novega, večina obutve je bila izdelana zelo kvalitetno, s poudarkom na udobnosti. Vedeti moramo, da brez kvalitetne in modne obutve ni jamstva za trajnejši poslovni uspeh.

Miran Trček

Kibernetizacija dela

Piše Jože Štucin

Za naslov sem izbral tujo besedo, ki jo bomo v bližnji prihodnosti tudi v naši industriji bolj pogosto uporabljali, ker bo vedno tesneje povezana z našim vsakdanjim delom. Kibernetika kot nova znanstvena disciplina je bila rojena v ZDA tik pred drugo svetovno vojno in preprosto pomeni vedo ali znanost o upravljanju strojev in živali.

Ameriški matematik Norbert Wiener je poimenoval kibernetiko po starogrški besedi kybernetes, kot osnovo za krmiljenje neživih naprav, strojev, mehanizmov in tudi živih organizmov. V teoriji kibernetike predstavlja informacija eno najvažnejših (komponent) sestavin, ki jih je človek začel uporabljati pri novih principih dela, z novimi delovnimi sredstvi, kot so računalniki za vodenje avtomatskih procesov v industriji, roboti, CNC in NC računalniško vodeni stroji za obdelavo kovin in nekovin. Kibernetika je rodila nove tehnologije, kot so kompjuterizacija, avtomatizacija in robotizacija proizvodnje, kjer delavec ni več neposredno na delovnem mestu.

To dejstvo kibernetike že izkorišča pri uvajanju robotov na zdravju škodljiva delovna mesta in seveda tam, kjer so delovne operacije ponavljajoče in je delavec enostransko preobremenjen (lakira-

KAKO USTVARJAMO

**Nekaj čevljev,
ki smo jih
izdelovali
februarja**

5-8335

SANDRA
3-7½

art. 8335 elegantna salonka s srednje visoko peto. Izdelujemo jo za domače tržišče.

9680

MAXIES
3202

art. 9680 je sandala iz mehkega ševreta, izdelana v modnih barvah, z anatomsko oblikovanim notranjim. Obutev izdelujemo za Aspó z Nizozemske

5101-8
SARNA

art 5101 Sama. Ta model je še vedno najbolj masovni proizvod od tekaškega programa

Vse izdelovalce modne obutve s svojimi značilnimi kožami navdušuje Afrika. Afriški stil se preliva v kolekcije modnih obutve. Za novo sezono JZ so značilni za materiale, ki se vgrajujejo v kolekcijo, potiskani vzorci, zlasti pa kože plazilcev. Prisotna je igra z različnimi vrstami materialov, od pravih kož plazilcev, pa do imitacij. Tudi bleščice, zakovice, »franže«, in razne druge modne dodatke vgrajujejo v kolekcije. Vse večja je težnja k petam, oblečenim s podplatnim usnjem in srednjim ter nizkim višinam peta, ki prevladujejo pred visokimi, elegantnimi petami. Na področju barv prevladuje naravno rjava barva v raznih odtenkih. Prisotne pa so še črna, siva, modra, bela.

Alpinina kolekcija za JZ 1987/88 ima vse te modne novosti, le da je nekoliko bolj umirjena, kar ustreza našim potrošnikom.

Zavedamo se, da bomo le z obutvijo, v katero so vključene modne novosti in trendi, dosegli prave, dobre rezultate.

Franci Kavčič

KAJ POMENIJO MANJ ZNANI IZRAZI

- generiranje — spreminjanje
- imperativ — nujnost, nujen cilj
- korekcija — popravek, dopolnilo
- inverzija — preobrnitev

CAD/CAM sistem

nje, varjenje, privijanje itd.). Pomembno mesto je zavzela kibernetika tudi na področju izobraževanja, upravljanja, znanosti in proizvodnje; lahko rečemo, da prodira na vsa področja delovanja človeka.

Naj razložim še obe okrajšavi iz naslova:

- CAD = Computer Aided Design
- CAM = Computer Aided manufacturing

CAD pomeni računalniško podprto konstruiranje, kjer s pomočjo računalnika konstruiramo in rišemo nove proizvode, polproizvode, orodja in naprave. Za tako računalniško konstruiranje moramo imeti na razpolago določeno računalniško in programsko opremo, konstruktor mora imeti na delovnem mestu inteligentno delovno postajo, s pomočjo katere doseže poleg projektiranja tudi stalno povezavo z drugimi dejavnostmi:

- a. — izdelava sestavnih in delavniških risb —

(glavna naloga)

b. — izdelava izračunov in obdelave podatkov

c. — simuliranje procesov in grafično prikazovanje

d. — prenos podatkov, izračunov, poročil, meritev

e. — izdelava delavniške dokumentacije, kovsovnic, normativov itd.

Za osvojitve računalniško podprtega konstruiranja je potrebno vzgojiti (zaradi specifičnosti proizvodnje) svoj lastni kader konstrukterjev-programerjev in procesnih tehnologov, ki morajo najprej obvladati svoje področje dela, dodatno pa se izpopolnjujejo za računalniško konstruiranje in pripravo proizvodnje. Investicija v programsko opremo je draga in dosega tudi do 500.000 \$, odvisno seveda od tega, koliko risalnikov, grafičnih zaslonov in tiskalnikov, terminalov in mini računalnikov bomo v celotni delovni organizaciji predvideli.

Ker sem navedel nekaj programske opreme, ki je neobhodna za konstruiranje, naj omenim še podatek, da je za takšen novi pristop k izdelavi izdelkov in tehnologije potrebno imeti tudi močen centralni računalnik, od (8-16) Mb (mega bitni), torej nekajkrat močnejši od našega sedanjega računalnika. V tak sistem se mora predvideti tudi priključitev predprocesorjev in poprocesorjev, s katerimi se omogoči (spreminjanje) generiranje mreže končnih elementov, ter analiziranje rezultatov izračunov. Pri kompliciranih programih je skoraj nemogoče odkriti napako med množico podatkov, zato se je uvedla vidna (vizuelna) kontrola na vektorskem grafičnem zaslonu. Za grafično popravljanje podatkov in spreminjanje oblike izdelka je omogočeno interaktivno delo na grafičnem zaslonu tako, da se vnaša numerične podatke preko tipkovnice računalnika, preko računalniških oznak (menuja) na zaslo-

nu ali tableti.

Za našo DO si predstavljaj, da bi morali imeti zaradi povezave čevljarške in kovinarske stroke več grafičnih delovnih postaj v razvojnih službah posameznih programov, kjer bi lahko ločeno, seveda preko centralnega računalnika, snemali in konstruirali nove izdelke (lahko obutev, smučarski čevlji, športni čevlji, orodja) in razpisali celotno tehnološko dokumentacijo za proizvodnjo le-teh. Naj navedem približno sestavo programske opreme za grafično delovno postajo, ki bo povezana s centralnim računalnikom:

- risalnik (ploter) velikosti A0 in A2 formata
- vektorski grafični zaslon (monitor)
- barvni grafični zaslon z rastersko tehnologijo
- tiskalnik na izpis dokumentacije (printer)
- tableta A0 za konstruiranje
- disketna enota npr. do 680 MB
- kopirna enota za trakove, diske. (Se nadaljuje)

Nabava športne obutve

»Delamo resda vsak na svojem področju, toda pomagamo tudi drug drugemu. Brez te vzajemne pomoči bi bilo še dosti težje,« pravi jo.

»Trudimo se, da delamo in nabavljamo, kolikor najbolje moremo. Žal nam delo izredno otežkočajo neurejene razmere na področju deviznega poslovanja,« je ocenila **Anica Cokan**.

»Položaj je tak, da zaradi nekaterih delov, ki jih ne dobimo, lahko proizvodnja čez kakih 10 dni stoji. Če bo to trajalo še dlje časa, bo zmanjkalo še ostalega blaga.«

Janez Novak in Vaso Kolenc, ki skrbita za material za zgornje dele, pripovedujeta:

»Dobavni roki so od 30—45 dni. Ob že omenjenih težavah s plačili, se pri materialih za zgornje dele pojavlja še to, da je treba osnovni material še dodelati pri drugih proizvajalcih. Tako je ra-

zumljivo, da take materiale dobimo kasneje. Potem velja omeniti še pogoje, ki nam jih postavljajo proizvajalci surovin, in pride v poštev predvsem pri vzorčnih količinah: mi bi potrebovali na primer 200—300 m², proizvajalec pa postavlja pogoj, da kupimo najmanj 700 m². Tako nastajajo zaloge, za katere nismo krivi.

Kar zadeva dogovore z domačimi proizvajalci, vedno iščemo možnost, da kupujemo doma, če je možno in če je material za to primeren.«

Milena Lukančič: »V zvezi z zalogami, ki nastajajo zaradi minimalnih količin, ki jih daje proizvajalec, poskušamo preostalo blago porabiti pri drugih izdelkih.

Omenila pa bi še problem stornov. Gre namreč za to, da kupec prekliče ali spremeni naročilo obutve (storno), mi pa smo blago že naročili in tudi že pripeljali v tovarno.

Mislím, da pri stimuliranju zaradi takih zalog ne bi smeli bremeniti nas v nabavi. Tak primer smo imeli lani in tudi letos. Gre namreč za precejšen denar, saj so naši dohodki zaradi tega lahko za 30 % različni.

Peter Kosmač, ki nabavlja spodnje dele za čevlje in lepila — vse, kar je na domačem tržišču, pa je povedal:

»Položaj na domačem tržišču je sedaj nekoliko boljši, saj proizvajalci surovin ne zahtevajo več devizne participacije (soudeležba). Sedaj se tudi že dogaja, da je ponudba večja kot je povpraševanje. To velja tudi za lepilo, kjer ponujajo manj kakovostne.

Pri kartonih, kjer je dobavni rok 2—3 mesece, skušamo doseči nižje cene tudi s tem, da proizvajalec na podlagi naših podatkov lahko pri surovinarju naroči ravno pravšnje veličino polizdelkov, tako da je manj odpadkov in cene zato nižje.«

To dosežemo tudi s kvartalnimi (četrletnimi) naročili, ki jih zahtevajo.

Milena Lukančič: nabavlja etikete, furniture, sodeluje pa tudi pri uvozu blaga v glavnem za montažo pancervjev.

Takole pravi:

Zaradi nemogočih pogojev pri deviznem plačevanju, se poslužujemo vseh vrst oblik, da ublažimo položaj: maloobmejni promet, kooperacije, začasni uvoz, devizni krediti,

poslovanje s firmami, ki imajo dovolj deviz . . .

Ob vsem tem pa ni možno rešiti vsega in zaostala plačila naših obveznosti (ki jih sproti ne poravnava poslovna banka), nam onemogočajo delo in zmanjšujejo ugled, kar vpliva na težave pri nabavi, saj je razumljivo, da nam upnik ne bo dobavljaval materiala, če ne dobi plačano!«

Anica Stanovnik: Mislím, da je nepravilno tudi to, da moramo za neplačane obveznosti iz preteklega leta (za kar nismo mi krivi) dati družbenopriznane reprodukcijske potrebe (DPRP). Tako je naše delo vedno bolj blokirano.«

V nabavi tudi menijo, da jim sodelovanje z računalniškim centrom, kar zadeva evidence, olajšuje delo, saj imajo s terminalom vsak trenutek vpogled v stanje zalog, spremljajo lahko gibanje blaga, planske in nabavne cene.

Pridobitev je tudi telefaks, s pomočjo katerega lahko dostavimo poslovnemu partnerju fotokopijo dokumenta, ki ga imajo v rokah . . .

Vse skupaj kaže, da so ljudje sposobni obvladati vsakršno situacijo, da jih spet in spet ne bi presenetili »zunanjí pogoji poslovanja«.

Upajo, da se bo z novimi predpisi položaj vsaj nekoliko izboljšal.

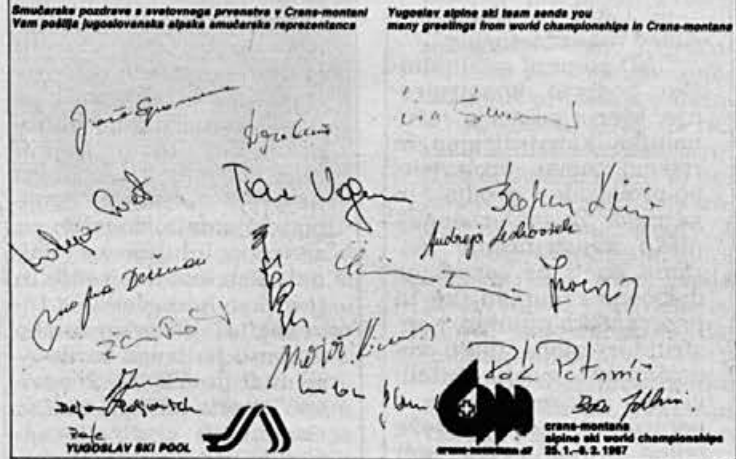
Nejko Podobnik

Vaso Kolenc in Peter Kosmač

Z leve proti desni: **Anica Cokan**, vodja nabave športne obutve, **Anica Stanovnik** in **Janez Novak**.

Reprezentanti, ki tekmujejo z našimi čevlji, žanjejo v zadnjem času kar lepe uspehe. Tokrat so se njihovim pozdravom pridružili še njihovi kolegi iz moške in ženske A reprezentance, na čelu s Tonetom Vogrincem in trenerji

IZOBRAŽEVANJE NEKOČ IN DANES, v katerem so sodelovali: Lojze Strlič, Vinko Podobnik, Peter Naglič, Mišo Čeplak, Anton Pelko, Judita Oblak, ter Sabina Mlakar.

Razgovor sta vodila Neško Podobnik in Vladimir Pivk. Povzetke je po magnetofonskem zapisu pripravila Brigita Šubic.

Delo-življenje: Kako se kot vajenec, strokovni učitelj, ali organizator spominjate tistih začetnih časov strokovnega izobraževanja? V kakšnih razmerah je teklo usposabljanje?

Lojze Strlič: Bil je 1. aprila 1947. leta, ko smo se šli učiti. S seboj smo morali prinesiti vso opremo, tudi stol. Danes tega ni treba.

Šli smo v bivšo strojarno, bilo nas je okoli 35. Učili smo se vse, od delanja drete, pa do cvikanja, skratka, čevljev od začetka do konca. To je trajalo približno leto dni. Najprej smo delali delavske čevlje »šihovce«, potem pa gojzer šivano obutev. Začeli smo ob osmih do dvanajstih, potem pa smo se vrnili in šli v šolo od 15.—19. ure.

Tako je bilo ves teden, le v soboto smo imeli samo prakso. Kar zadeva disciplino, ni bilo govora, da bi se komu kaj odgovarjal. Takoj je bila kazen — pometanje vseh delavnic, ki so bile tedaj raztresene po Žireh.

Delo-življenje: Ali ste se učili delati tudi na strojih?

Lojze Strlič: Od delovnih strojev smo imeli samo brus in reškar.

Delo-življenje: Vinko Podobnik je imel drugačno pot učenja, kako je bilo v Borovu?

Vinko Podobnik: Najprej sem se učil v Žireh. Na razpis za učence za strojno delo sva se najprej prijavila z Mirkom Novakom, kasneje pa so se prijavili še drugi: Mirko Končan, Tone Podobnik, Tone Kolenc in Stanko Erznožnik. Bili smo v internatu, kjer so bile razmere slabe. Tu nas je bilo okoli 500. Red je bil čisto vojaški.

Po jutranji telovadbi smo 4 ure delali, ob 10. uri so bile obve-

zne učne ure in naloge, od 13.—20. pa je bil pouk. Na koncu šolskega leta je bil obvezen mesec udarniškega dela. Lahko rečem, da je bilo šolanje res prirejeno sistemu dela v Borovu: takrat je bilo v tej tovarni 30 tekočih trakov. Prvo leto smo delali ročno, toda zelo drugače kot v Žireh. Pri strojih je bilo od začetka zelo težko. Mojster je samo pokazal, potem pa je pustil, da si se znašel sam. Šolanje samo je krila direkcija usnjarske predelovalne industrije Slovenije, nihče več pa se ni brigal za zaposlitev po končanem šolanju.

Ko smo se kasneje vrnili v Žiri, strojne izdelave še ni bilo veliko, začela se je šele okoli leta 1960. Takrat pa so nas potrebovali.

Delo-življenje Leta 1947 ste bili v Alpini personalni referent, pozneje pa ste bili mnogo let strokovni delavec pri vzgoji kadra in ravnatelj šole v Žireh.

Peter Naglič: Za personalnega referenta me je z dekretom poslala partija po tem, ko sem bil tajnik ljudskega odbora v Žireh. Takrat je bila taka kadrovska politika nekaj vsakdanjega, saj so bili časi čisto drugačni.

Učence pa so v šolo sprejemali po pogodbi, kot je bilo to že pred vojno.

Tovarna športnih čevljev (sedanja Alpina) je iskala delavce po vsej Sloveniji. Proizvodni plani so bili postavljeni po direkciji usnjarske predelovalne industrije Slovenije. Temu je bilo potrebno prirediti vse ostalo, tudi potrebe po delavcih.

Spominjam se, da so bile planske obveznosti zelo velike. Da je bilo treba nekaj časa (ob koncu leta) delati tudi ob nedeljah in praznikih ali ponoči. Ob tem pa je bila hrana slaba, zato so ljudje težko delali.

Z direkcije usnjarske industrije smo dobili ponudbo, da pripravimo 5 fantov za prakso v Borovu. Ti fantje so bili prvi izučeni za industrijski način dela. To je bila trda šola. V Žireh se je leta 1949 osnovala industrijska čevljarska šola za vse potrebe v Sloveniji. Prvi jo je vodil Pavel Kavčič. Kasneje pa Davorin Kogej. Internat pa je vodil Viktor Stajar.

Učni kader in druge stroške so plačevali iz Ljubljane. Po nekaj letih, ki sem jih po nalogu partije preživel na drugih funkcijah — v okraju in občini, sem se leta 1951 vrnil v Žiri za učitelja praktičnega pouka, kar sem bil do 1957. leta. Spominjam se, da smo poučevali skupine po 7 fantov, kasneje pa številnejše, tudi do 19 učencev. Šola je material kupovala preko Alpine. Imeli smo svoj program izobraževanja, ki smo ga usklajevali s potrebami podjetij. Materialnih pogojev za strojni način poučevanja ni bilo.

Starši so otroke zelo neradi pošiljali v šolo, zato smo težko dosegli solidno sestavo ljudi.

Vedeli pa smo, da v izobraževanju ne moremo preskočiti nobene vmesne stopnje, ker bi se pokazale posledice.

Takratni način izobraževanja je dal trdno temeljno znanje za nadgradnjo. V stroki šolanja je bilo organizirano tako, da je bil dopoldan praktični pouk, popoldan strokovno teoretični predmeti, zvečer pa predavanja, da so učenci spoznali še veliko drugega, ne samo stroko.

Delo-življenje: Kakšne so težave v Alpini, kar zadeva kadrovske politiko in izobraževanje v prihodnje?

Mišo Čeplak: Alpina se je namenila prodreti v svet, kar zadeva cene izdelkov, pa v višje cenovne razrede. Pogoj za to pa je lasten razvoj in primerno usposobljeni delavci, še zlasti strokovni kader. Zavedamo se, da moramo dvigniti izobrazbeno raven, to pa lahko dosežemo z rednim šolanjem in pospešeno štipendijsko politiko. Čevljarski poklic pred leti niso posebno cenili. Zato so se sposobnejši učenci odločali za druge stroke. Zadnja leta se vendarle za šolanje v naši stroki odloča več odličnih in prav dobrih učencev. Tako lahko v večji meri upamo, da bodo postali tudi dobri strokovnjaki.

Razvoj sam zahteva vse več strokovnega znanja na vseh področjih. Kadra v Žireh je premalo, in tudi v prihodnje bomo omejeni. Rešitev je usmeritev v razvito tehnologijo, s čimer je povezano tudi izobraževanje sedaj zaposlenih in delavcev, ki jih bomo šolali. Ob rednem šolanju bomo pospeševali tudi šolanje ob delu. Izobraževanja ne omejujemo, ampak prevzamemo plačilo šolnine, prevoznih stroškov, dajemo študijske dopuste. Razume se, da delo samo zaradi tega ne sme trpeti. Ugotavljamo pa, da redno šolanje ne daje tistega, kar bi nam moralo. Očitno je premalo praktičnega znanja. Kar zadeva Alpino, pa menim, da bi vsakdo moral imeti vsaj 2—3 letno šolo, da bi imeli vsaj temeljno usposobljene kadre.

Sedaj težimo za tem, da ima dober delavec možnost napredovanja. Lahko se dodatno usposablja — vse več poudarka pa je na tujih jezikih, računalniških in drugih tečajih. Najbolj sposobne bi poslali na študij v tujino. Če hočemo spremljati zunanji razvoj, brez tega ne gre.

Imamo tudi interno usposabljanje vodilnih, vodstvenih delavcev in mojstrov. Nujni so uvajalni seminarji za novospregate delavce, da delavci ne bi bili prepuščeni sami sebi. Odločili smo se tudi, da bo vsak, ki bo obiskoval take izobraževalne oblike (npr. na Brdu), po končanem usposabljanju zadolžen, da svoje znanje posreduje tudi svojim sodelavcem. S tem bomo dosegli, da bodo seminarji bolj poslušani in koristni za več delavcev.

Delo-življenje: Kako pa šola v Kranju kot osrednja ustanova za izobraževanje naših strokovnih kadrov, dela? Kakšne načrte imate? Kako ocenjujete sodelovanje z združenim delom?

Anton Pelko: Nekaj časa je v naši panogi prevladovalo mnenje, da ljudi ni potrebno izobraževati in da je dovolj priučevanje. Zato so se šole ukinjale.

Kasneje se je mišljenje vendarle spremenilo. Od leta 1968 teče na naši šoli redno izobraže-

no, naj bi vsak končal manj zahtevno stopnjo šolanja, se vključil v delo in ponovno nadaljeval šolanje na višji stopnji.

Od starih predmetnikov se je novi precej razlikoval — predvsem v družboslovju in naravoslovju. Reforma naše stroke ni posebno prizadela. Ogromno denarja je bilo potrošeno za specializirane učilnice kemije, fizike, osnove tehnike in proizvodnje.

Leta 1979 smo zbirali sredstva za stavbo, kjer je sedaj organiziran praktični pouk. Spoznali smo, da imajo učenci za poklicno izobraževanje absolutno premalo prakse, za V. stopnjo pa je število kar sprejemljivo.

Lahko rečem, da smo imeli podporo celotne naše industrije.

V usmerjenem izobraževanju vpisujemo v Kranju po 8 oddelkov vsako leto. V vsakem razredu je več učencev kot prej. Število ur je tako isto, delo učiteljev je težje. Nov je način ocenjevanja, ki ne ustreza.

Dijaki lahko vpisujejo neobvezne (fakultativne) predmete, vendar je tega malo, ker imamo veliko vozačev, ki več ur izgubijo na vožnji. Po novem se učenci ne bodo vpisovali v enoten program, temveč bodo trije nivoji.

Boljši učenci se bodo neposredno vključili v V. stopnjo, slabši pa bodo imeli teoretično možnost vključitve na V. stopnjo.

V drugem in tretjem letniku bo več strokovnih predmetov in praktičnega pouka. Problem, ki se pojavlja, je prostorska stiska, kar je vezano na določena sredstva.

Uporabniki bodo zbirali dodatno 0,10 % za izboljšanje materialnih pogojev strokovno teoretičnih predmetov, laboratorijev in izobraževanja ob delu.

Pokazalo se je, da bo pri nas še naslednja tri leta ta denar moral iti za opremljanje, da bo praktični pouk tekel v normalnem obsegu, ker je oprema že zastarela. Če bomo želeli ustreči težnjam industrije bo morala biti šola sodobno opremljena 1—2 leti pred delovnimi organizacijami.

Pričakujemo sodelovanje delovnih organizacij, kot je bilo vse do sedaj.

Vemo, da letos zaradi pomanjkljivosti v administraciji ne bo toliko sredstev, kot smo načrtovali, kar bo povzročilo problem pri uvozu strojev in s tem težave pri organiziranju praktičnega pouka. Povečal se je obseg izobraževanja ob delu. Stroške šolanja na višji šoli bodo morale kriti delovne organizacije — vsaj za prve generacije. Pri tem je seveda važno, da se bo za študij na višji stopnji odločilo toliko ljudi, da se bomo približali normativu.

Delo-življenje: Kako pa je z usposabljanjem specialistov?

Anton Pelko: Vemo, da naj bi srednja šola imela tudi funkcionalno izobraževanje. Problem je predvsem, ker nimamo kadrov, ki bi to poučevali. Težave so zlasti za predmet estetika in modelarstvo. Upamo, da se bo položaj letos izboljšal. Povedal bi še to, da ste v zvezi s prenovno izobraževalnega sistema dobili od splošnega združenja gradivo, na katerega bi bilo dobro dati pripombo. Morda bi vključili tudi mnenje s tega razgovora.

Delo-življenje: Kako ocenjuješ odnos študenti—tovarna, kako

je s šolo, predmetnikom, prakso v šoli in tovarni?

Judita Oblak: Po osnovni šoli sem se odločila za čevljarstvo stroko. V Alpini sem zaprosila za štipendijo in sedaj obiskujem 3. letnik. Urnik je precej natr-

pan, zlasti ob sredah in četrtek, ker je v sredo pouk popoldan, v četrtek pa dopoldan. Prakse je 9 ur tedensko, od tega 5 ur v šivalnici in 4 ure v montaži, kjer se seznanimo z najosnovnejšo tehnologijo izdelave čevljev. Med šolskim letom imamo tri tedne prakse v tovarni, kjer se seznanimo s tempom dela. Prav tako imamo v tovarni prakso tudi med počitnicami. Ob tem mislim, da bi morali malo več delati na strojih.

Sabina Mlakar: Najprej nekaj mnenj o odnosu med tovarno in nami študenti. Pred nastopom dela imamo uvajalni seminar, kar je dobro, seznanimo se z natančno ureditvijo tovarne, potem kom dela, varstvom pri delu.

Prakso imamo tudi v šoli, čeprav manj kot prejšnja leta. Učenci, ki bi radi redno študirali, nimajo prave osnove — npr. fizika, kemija je le v I., II. letniku. Imeti bi morali tudi več praktičnih vaj. Umetnostna vzgoja in zdravstvena vzgoja pa nista tako pomembni, lahko bi se ju učili sami in imeli več drugih predmetov.

vanje čevljarstvih tehnikov. S tem, ko se je odprla pot za redno šolanje, je bil interes za poklicno šolanje nekaj časa manjši.

Z novo ustavo je bil leta 1974 sprejet zakon o svobodni menjava dela. S tem so se izboljšali pogoji dela tudi na šoli. Leta 1981 se je začela reforma našega šolstva.

Prvotni koncept reforme je bil dobro zasnovan, saj je bilo reče-

III.

V skladu s čl. XIII. točka 6. „Pravilnika o strokah“ traje učna doba 36 mesecev. Učna doba se začne 15.9.1987., konča se 15.9.1990.

IV.

Delodajalec se obvezuje, da bo dajal učencu vso učno dobo plačo:

1. v denarju po predpisih zakona o učencih v gospodarstvu.

2. v naravi Roditelj — žiri se obvezuje, da bo dajal učenca dokler traja učenje vso oskrbo (hrano, stanovanje in obleko) ter skrbi za potrebno orodje vajenou.

(Po odredbi čl. 4. zakona o učencih v gospodarstvu sme delodajalec odbiti od plače od dajatev v naravi največ do 90%, ako daje učencu stanovanje, hrano in drugo.)

V.

Razen tega se obvezuje delodajalec še na sledeče:

Da bo plačal potrebne stroške šolnine in dajavte za socialno varovanje.

(Vse, kar hrisil učencu, a ni v nasprotju z odredbami zakona o učencih v gospodarstvu in s ostalimi predpisi.)

To učno pogodbo priznavamo za svojo, kar potrjujemo s svojeročnimi podpisli.

29. avgusta 1987 l.

v (na) Žireh. Učenc:

Delodajalec (pooblaščen zastopnik)

YVONNA SPORHIL ČEVLEJ
ŽIREH

* Neobvezno prebrati.

RAZPIS KADROVSKIH ŠTIPENDIJ V ALPINI ZA ŠOLSKO LETO 1987/88

REDNO ŠOLANJE

1. OBUTVENA SMER	50
2. KOVINARSKA SMER	10
3. EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA	5
4. NARAVOSLOVNO-MATEMATIČNA SMER	4
5. DRUŽBOSLOVNO JEZIKOVNA SMER	2
6. EKONOMSKA FAKULTETA (višja ali visoka)	3
7. FNT — OBUTVENA TEHNOLOGIJA (višja ali visoka)	3
8. ŠTOJNA FAKULTETA (višja ali visoka)	1
9. AKADEMIJA ZA LIKOVNO UMETNOST, SMER INDUSTRIJSKO OBLIKOVANJE	2

RAZPISNI ROK JE 31. MAJ 1987!

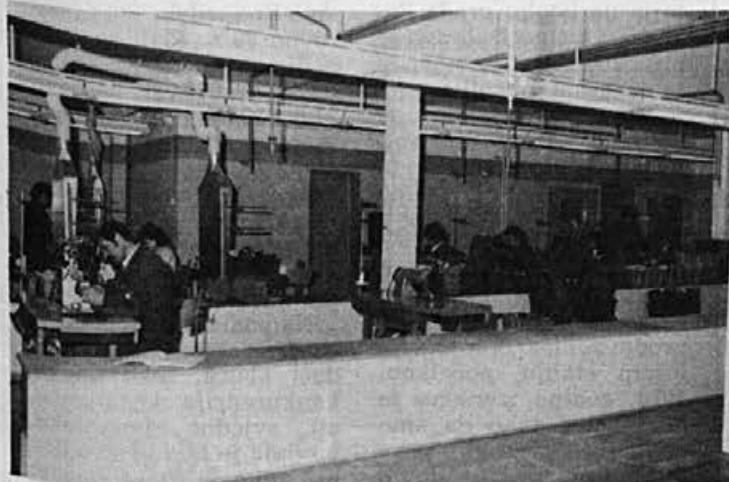

KAKO USTVARJAMO

V Šentjoštu so začeli

Toliko nasprotnih mnenj. Utemeljenih? Ne vemo še... Toda, 2. marca je obrat vendarle začel z delom, čeprav le s peščico ljudi, šestih delavk, mojstrico in vzdrževalcem. Lepi, svetli in zračni prostori kar vabijo. Toda kandidatov za zaposlitev še vedno ni. O tem kdaj drugič...

Prvi dan je čutiti še začetne zadrege, saj je vendarle precej drugače kot je bilo v Žireh, ko so se delavke priučevale. Pa vendarle slišim: bo že šlo, samo da se malo privadimo; res, lepo je, kar vesele smo...

O delu samem je spregovorila tudi **MOJSTRICA FRANKA KAVČIČ**: »Mislim, da so delavke pokazale smisel za delo. Že v Žireh sem sodelovala z njimi in februarja smo skupaj izdelali okrog 600 parov notranjih čevljev, prav takih, kot jih šivamo sedaj tu, v Šentjoštu.

Razumljivo je, da je sedaj nekaj težav, saj se morajo delavke privaditi novih strojev. Računamo, da bomo zaenkrat izdelali dnevno 50 parov.«

VZDRŽEVALEC HILARIJ TOMINEC: »Po poklicu sem strojni ključavničar in sem bil do sedaj vzdrževalec v Iskri

Na zahtevnih strojih je treba več priučevanja. Predvsem je važna natančnost, norma je v tem trenutku drugotnega pomena.

Prvi povsem samostojni izdelek iz obrata v Šentjoštu – notranji čevljev za otroške smučarske čevlje

in v Rašici, kjer sem spoznal podobne stroje, kot so sedaj tu v obratu. Upam, da bo šlo v redu.

VODJA OBRATA VINKO PODOBNIK: »Začeli smo skromno, upam pa, da bo kmalu več ljudi. Za smotrno delitev dela po fazah bi moralo biti tu zaposlenih vsaj 15 delavcev. Če bi to dosegli, bi se stroški, ki jih imamo z obratom, že bolj splačali. Mislim, da se bo sčasoma zaposlilo več ljudi, saj se je v kraju pokazal velik interes.«

N. P.

Delo-življenje: Menimo, da je ta pogovor lahko tudi pobuda za sodelovanje. Kakšne pa so možnosti šole?

Anton Pelko: Učitelj ima proste roke, da stare stvari izloči in nove uvaja.

Mišo Čeplak: Ugotavljam nekatere slabosti: manjka literature za strokovne predmete. To bi morali odpraviti.

Drugi problem je, ko pride dijak v DO, bi morali doseči, da bi imeli inštruktorje izključno za prakso.

Posebno poglavje je pripravnost, saj pripravnike razporedimo kamorkoli, ponavadi tja, kjer jih potrebujemo, ne da bi dovolj mislili na njihovo dokončno usposabljanje.

Sabina Mlakar: Všeč so mi ekskurzije po delovnih organizacijah naše panoge. Tu marsikaj vidimo.

Anton Pelko: Sodelovanje med združenim delom in šolo je dobro. Vsi predlogi z naše strani so dobili podporo tako v splošnem združenju usnjarsko predelovalne industrije kot v posebni izobraževalni skupnosti.

Kar zadeva prakso in pripravnost, mislim, da imate v Alpini še najbolj urejeno.

Vprašanje pa je, kako bo reorganizacija posebne raziskovalne skupnosti vplivala na to sodelovanje.

Na razgovor smo povabili tudi enega nekdanjih strokovnih učiteljev Bena Gabrovca, ki je z družino živel in učil v Žireh kar 25 let. Žal, zaradi bolehnosti ni upal na pot. Tako je povedal o obisku: »Na strokovnih seminarjih smo se temeljito pripravljali, vendar so imeli moji kolegi Justin, Hri-

bernik in kasneje Leander Mlinar več stika z usposabljanjem čevljarjev, tako pred vojno kot po vojni... Veseli pa me, da ste se spomnili name. Pozdravljam vse svoje nekdanje učence in tudi vse ostale Žirovce, ki so dokazali, kaj se da doseči z znanjem in pridnostjo.«

ZAKLJUČEK

Usmeritve v šolskem sistemu so take ali drugačne. Na vsak način moramo najti pot, da bi se šole usmerile tako, da bi počevale ljudi v skladu s

sodobnimi zahtevami združenega dela in čimmanj obremenjevale dijake s tradicionalnimi predmeti.

Zato pa bodo potrebni dogovori in tudi dodatna sredstva.

Aktualni intervju

Devizni položaj kritičen

Pogovarjamo se z vodjem finančno-računovskega sektorja Francijem Mlinarjem.

Delo-življenje: Kaj je tisto, kar danes finančnika v delovni organizaciji najbolj pešči?

Franci Mlinar: To je prav gotovo težak položaj na področju deviz, saj predpisi praktično onemogočajo normalno poslovanje. Gre za politiko v zvezi z urejanjem razpoložljivih pravic za uvoz reprodukcijskega materiala in neblagovna plačila. Dodatno težavo predstavlja dejstvo, da še ob koncu februarja niso znani pogoji, v katerih bomo poslovali.

Če bodo obveljali sedanji predpisi v zvezi z deviznim poslovanjem, bi za nas pomenilo, da za redni uvoz ne bi imeli pravic 7–8 mesecev. Položaj se poslabšuje tudi zaradi manjšega izvoza lani, v primerjavi z letom 1985.

Če povem to v številkah, moramo za leto zaradi lanskih neplačanih obveznosti in nerealiziranega blagovnega kredita letos ponovno dati devizne pravice DPRP (družbeno-pripravne reprodukcijske potrebe) za okoli 770.000 \$. To nam praktično izčrpa skoraj vse razpoložljive pravice.

Če bi nam bile znane razmere, bi zanesljivo našli ustrezne rešitve!

Delo-življenje: Je na dinarskem področju tudi kaj težav?

Franci Mlinar: Zaenkrat ne, saj je bil promet v prvih mesecih dober, tako da nismo imeli težav z likvidnostjo. Predvidevamo pa, da bomo na take težave naleteli v maju in septembru, ko pade izkupiček v maloprodajni mreži.

Delo-življenje: Kako pa rešujete ta položaj?

Franci Mlinar: Najprej naj povem, da smo na naše razmere opozorili vse pristojne republiške organe, ZIS, sekretariat za zunanjo trgovino in sekretariat za finance.

Ugotavljamo pa, da nam nihče ne bo veliko pomagal in bomo težave morali reševati predvsem sami.

Vemo, da letos še ni bilo nobenega normalnega deviznega plačila in ne vem, kako bo vnaprej, če vemo, da konec marca zapade prva glavica refinanciranega kredita.

Delo-življenje: Ali morda lahko kaj rešimo z boljšo notranjo organizacijo?

Franci Mlinar: Lahko rečem, da nam vse to jemlje veliko časa. Sicer pa mislim, da smo v vsakem trenutku na tekočem s položajem; prav tako stalno sodelujemo s komercialno, ki svoje ukrepe prilagaja razmeram.

Problem neplačanih računov inozemskim dobaviteljem, ki jih (ne)izvajajo poslovna banka v odvisnosti od Narodne banke, postaja že neznosen.

Računamo, da bomo pri banki najeli devizni kredit in ga kasneje vračali.

Delo-življenje: Torej čakate na nove, ugodnejše predpise.

Franci Mlinar: Seveda. Vendar bi bilo predvsem važno, da bi vsaj imeli orientacijo, pod kakšnimi pogoji bomo delali. In drugo, kar je tudi važno: tudi znotraj se moramo organizirati, da bomo dobro prodajali kakovostno blago; imeli čim manj zalog in materialnih stroškov.

Nejko Podobnik

Iz naših prodajaln

Naša prodavaonica je otvorena početkom 1970. godine u općini Dubrava, to je na istoku grada Zagreba. Općina Dubrava je pretežno radničko naselje sa 40.000 stanovnika.

Naša prodavaonica se nalazi u prizemlju privatne kuće. Početkom rada prodavaonice imali smo svega 30 m² prodajnog i skladišnog prostora. Kasnije smo kupili još jednu prostoriju od 20 m² za skladišni prostor. Kako je prodavaonica bila u vrlo lošem stanju, početkom 1978. godine izvršena je adaptacija, tako da smo dosta lijepo uredili prodajni prostor, te dobili centralno grijanje. Prodavaonica spada među manje prodavaonice po prostoru, svega 50 m², tako da nam to stvara dosta problema u poslovanju. Prodavaonica stalno zauzima oko 30. mjesto u mreži, tako da možemo

biti zadovoljni obzirom na veličinu i lokaciju. Plan za 1986. godinu ostvarili smo financijski 120 %, parovno 99 %. Plan za 1987 godinu smo dobili financijski 250.000.000, parovno 21.000. Mišljenja smo, da je plan dosta visoko postavljen, ali s naporom svih radnika te pravovremenom dobavom robe, nadamo se, da ćemo plan ostvariti.

Na području općine prisutni su skoro svi proizvođači obuće, tako da je konkurencija dosta jaka, ali svjedno januarska prodaja je bila veoma dobra, tako da smo financijski plan ostvarili sa 180 %, a parovni sa 186 %.

U prodavaonici Alpina Zagreb IV. su zaposleni: Tomislav Šparavac, Vlasta Gustović, Gracija Sokakić i poslovoda Nikola Fortunić.

Nikola Fortunić

Naša preteklost pa pravi . . .

Kronološki in prostorski razvoj Alpine

Piše Vladimir Pivk

Iz ruševin druge svetovne vojne se je še kadilo, ko se je v Žireh že začelo gibanje za združenje in obnovitev vseh čevljar-skih delavnic.

Že 1. junija 1945 je bila organizirana čevljarska zadruga »Čevljarna Žiri«, ki je bila uradno registrirana 19. aprila 1946.

Prvi predsednik zadruga je kot glavni organizator postal Vinko Govekar. Zadruga je v začetku izdelovala predvsem zbito obutev za vojsko in rudarje. Proizvodnja je bila v začetku majhna, vendar je iz dneva v dan naraščala. Pomanjkanje materiala in delovnih pripomočkov so reševali z lastno iznajdljivostjo in znanjem. Tudi tehnološko in organizacijsko je zadruga iz dneva v dan napredovala. Prav kmalu so pričeli z izdelavo gojzar šivanih čevljev in že v aprilu leta 1946 uvedli izdelavo na akord. Izdelavni čas za 1 par rudarskih zbitih je bil pet ur. Za izdelavo smučarskih gojzar šivanih pa so potrebovali devet ur za par.

Delavnice zadruga so bile raztresene po vsej žirovski kotlini. Izdelovalnica zgornjih delov obutve je bilo v bivši Postolarski zadrugi (sedanja stavba trgovine Alpina) montaže zbite obutve so bile pri Zajcu v Sori in kasneje pri Gantarju v Novi vasi. Gojzar šivana obutev pa je bila v delavnici pri Arharju (v sedanji Sindikalni dvorani Alpine). Skladišče izdelane obutve je bilo pri Toneu Anzelimu (sedanji prostori Ljubljanske banke).

Delovni prostori so bili največji problem. Zato je kolektiv

OSEBNA IZKAZNICA ALPINE OD LETA 1951—1955

Leta 1951 je bilo zaposlenih 555 delavcev, 1955 pa 531. Torej gre za eno najtežjih obdobij v naši zgodovini, ko ni bilo dovolj dela.

Leta 1951 je bilo izdelanih 123.000 parov obutve, leta 1955 pa 179.000.

Po Andreju Cvetku je mesto direktorja prevzel Anton Peternelj, za njim pa Lojze Filipič.

VAŽNO JE ...

... DA VEMO

Kadrovske novice

Zaposlovanje delavcev se je nekako v enakem številu nadaljevalo v mesecu februarju 1987, le delati je februarja in v začetku marca prenehalo precej več delavcev.

V TOZD Proizvodnja so februarja začeli delati Aleš Peternej, Anita Vidmar, Helena Mozina, Hilarij Tominec. Z delom so prenehali: Rafaela Jereb iz obrata Gore-

nja vas, Milena Kepec, Franc Oblak, Alojz Gregorač, Stanislava Žakelj, Vida Likar, Ivana Primožič, Karel Pivk, Erna Treven (vsi ti delavci so se upokojili), Simona Gutnik, Irena Habjan iz obrata Gorenja vas, Oskar Petrič, Majda Koren iz obrata Col, Stanislav Jereb (umrl) ter Marjan Miššek in Marko Kramperšek (oba služnje vojaškega roka).

V TOZD Prodaja je v prodajalni Zadar zaradi upokojitve prenehala Miloš Stričević in v prodajalni Beograd I Dragica Mićunović (umrla).

Iz delovne skupnosti skupnih služb sta prenehala z delom Hilda Kržišnik in Rudi Krvina.

nice, Franc Oblak in Vida Likar iz prikrojevalnice, Stanislava Žakelj iz avtoprometa, Ivana Primožič iz vzdrževalnih obratov, Karel Pivk iz sekalnice, Erna Treven iz termoplastov, Alojz Gregorač iz razvojno pripravljalne službe, Hilda Kržišnik iz finančno računovodskega sektorja in Miloš Stričević iz prodajalne Zadar.

Vsem skupaj želimo predvsem dobrega počutja, veliko zdravja, zadovoljstva v domačem krogu in da bi se vedno radi spominjali delovnih let v Alpini.

Dragica Mićunović je odšla prezgodaj

U našoj radnoj organizaciji u prodavnici Beograd I. bila je zaposlena

od 1959. godine, u početku kao nakvalifikovana radnica.

Kasnije je završila školu za kvalifikovane radnike.

Bila je dobra radnica i drugarica, koja je veoma lepo saradivala i sa svojim kupcima.

Najviše se to pokazalo, kada su posle teške i neizlečive bolesti bili na njenoj sahrani i neki od naših stalnih kupaca.

Našu Dragicu nećemo zaboraviti.

Kolektiv
prodavnice i ostali
saradniki.

Zapustil nas je Stanko Jereb

Neozdravljiva bolezen je iztrgala iz naših vrst Stanka Jereba.

Izgubili smo odličnega sodelavca in strokovnjaka, ki je zrastel iz vrst prvih Alpininih vajencev.

Kot kvalificiran delavec je v začetku delal na

smolenju in dodelavi gojzar šivane obutve. Kasneje je postal kontrolor v sekalnici. Vključil se je v delovni proces izdelave pancrjev, v zadnjih petih, šestih letih pa je zamenjaval visokokvalificirane delavce v montaži smučarske obutve.

Bil je izreden delavec, saj mu je delo tako v tovarni kot doma pomenilo pravo zadovoljstvo.

Upali smo, da bo sodobna medicina ob močni volji zmagala. Žal ni bilo tako ...

Naš Stanko je tako odšel in zavedamo se, da je naredil veliko dobrega. Mislim, da smo dolžniki, da vsaj z našim boljšim delom nadomestimo vrzel, ki je nastala po njegovem odhodu.

Poročili so se

Sodelavki Martini Oblak ob poroki iskreno čestitamo in ji želimo na novi življenjski poti vse lepo, predvsem sreče, razumevanja in zadovoljstva.

Ob odhodu v pokoj

V zasluženi pokoj odhajajo naši dolgoletni sodelavci, Rafaela Jereb iz obrata Gorenja vas, Milena Kepec iz šival-

Čevljarne na občnem zboru 23. marca 1946 sklenil, da zgradi novo stavbo. Vsi člani so bili pripravljani in so pričeli dajati posojilne vloge za obratna sredstva in novo investicijo. Te članke vloge so znašale mesečno okrog 12% plače. Poleg tega pa so pokazali veliko pripravljenost, da stavbo gradijo udarniško.

Toda do gradnje je bilo še daleč, saj v porušeni domovini ni bilo dovolj sredstev za gradnjo. Prednost so imele državne investicije, zato so delavci na občnem zboru 11. januarja 1947 sklenili, da preide »Čevljarne Žiri« iz zadržnega v državni sektor. Vse premoženje zadruge je z darilno pogodbo 25. marca 1947 prešlo v splošno ljudsko last.

Takrat so se tudi pričeli izdelovati projekti za tovarniško stavbo v Žireh.

Osnovne značilnosti in razvoj čevljarstva

Vlada LR Slovenije je z dekretom 30. aprila 1947 ustanovila državno industrijsko firmo: Tovarno športnih čevljev Žiri. Ta datum pomeni tudi prelomnico v razvoju čevljarstva v Žireh in ne samo »rojstni dan Alpine«.

Za prvega direktorja je bil imenovan Vinko Govekar.

Že jeseni 1947. leta je bila nova stavba pod streho; gradnja je trajala šestnajst mesecev.

Gojzar šivani čevlji, v letih 1952—1953

Ob otvoritvi tovarne so pripravili tudi veliko razstavo razvoja čevljarstva in predstavitve dela.

Svečana otvoritev nove stavbe je bila 15 avgusta 1948. To je bilo slavlje vseh Žirov. Tovarno je slovesno odprl dr. Marijan Breclj, minister v vladi LR Slovenije.

Popoldanske proslave in ogleda razstave se je udeležil tudi minister za industrijo in rudarstvo Franc Leskošek-Luka, kateremu smo Žirovci še posebno hvaležni, saj je prav njegova obljuba, da bo po prehodu v državni sektor zgrajena nova tovarna, bila uresničena.

Družbeni gospodarski razvoj je prehal v razne razvojne faze. Te spremembe je doživljala tudi nova tovarna športnih čevljev. Leta 1949 je 591 delavcev izdelalo že 186.000 parov gojzar šivane in zbite obutve.

Z njimi je rasla Alpina

»Moj oče je bil član Postolarske zadruga, tako da mi je bila ta stroka blizu že v mladosti. Tako sem se izučila v zadrugi, kar je bila za tiste čase prednost, saj vsak ni imel te možnosti. Tudi ni bilo kakšne izbire,« je pripovedovala Anica Mlinar.

»Delala sem na Dobračevi, kjer je sedaj delavnica Jaka Kavčiča. Ko se je zgradila stavba Postolarske zadruga (sedanja prodajalna Alpina). To je trajalo kar do vojne in še dlje, tja do leta 1943. Po vojni sem se zaposlila šele septembra 1945, takrat sem pač prišla na vrsto. Spet sem delala v delavnici nekdanje Postolarske zadruga. Bilo je premalo prostora, zato je bila delavnica tudi v prostorih sedanjega družbenega doma Partizana. Dobro se spominjam v kakšni gneči in slabih razmerah smo delali. Bili smo pa dovolj zavzeti za delo, ob tem pa je treba vedeti, da smo kot člani zadruga morali vplačati tudi vsak svoj delež, ki je bil edini denar, s katerim je razpolagala zadruga.

Večina šivalnih strojev je bila v začetku na nožni pogon. Šele leta 1947 smo dobili tudi prve stolparce. V začetku smo se bale te novosti, vendar smo se dela kasneje privadile.

Danes govorimo o teh in podobnih težavah, takrat nismo mislile na to. Kar zadeva norme, jih v začetku ni bilo, kmalu zatem pa posamične.

Delali smo vsak delavnik od 8.—12. in od 13. do

17. ure. Kasneje, okoli 1948., smo začeli delati ob šestih in prešli na skupni osemurni delavnik. Ob vsem tem smo pogosto delali tudi udarniško, saj se je takrat gradila tovarna, pa tudi drugje so bila gradbišča.

Delovne razmere so se izboljšale, ko je bila leta 1948 zgrajena nova tovarna.

Počasi je prihajala tudi boljše oprema in sodobnejši stroji. Zase vem, da sem delala kar petnajst let na stolparci...

Omenila bi še nekaj drugih stvari, ki so danes samoumevne: organizirane malice ni bilo, vsak je kaj malega prinesel od doma. Bila pa je možnost, da so tisti, ki niso mogli jesti doma, okoli 1949.—50. leta imeli prehrano v DUR.

Ni bilo vrtca, tako so bile težave tudi z malimi otroki.

Če primerjam sedanje razmere z nekdanjimi, šele prav ugotovimo, koliko smo napredovali!

Nejko Podobnik

Uspela ameriška »turneja« slik Konrada Peternelja

V New Jerseyu v Združenih državah Amerike so pred kratkim zaprli razstavo našega slikarja Konrada Peternelja-Slovenca.

Kot kaže je razstava doživela lep uspeh, saj so organizatorji sporočali o velikem zanimanju za slike našega sodelavca. To potrjuje tudi napoved, da bo razstava umetnin Konrada Peternelja tudi v drugih krajih Združenih držav, med katerimi omenjajo Los Angeles in Cleveland ali »ameriški Ljubljani«, kot nekateri pravijo temu mestu, ker v njem in njegovi okolici živi veliko naših rojakov.

Ob tej priliki sem ga obiskal, da bi povedal kaj več o svojem delu. Takole pravi:

»Bolj ko delam, bolj natančen sem, ker čutim, da s površnostjo in grobim modeliranjem form ni moč doseči tistega pravega sporočila. To pa je življenjskost, čeprav v za nas nekoliko odmaknjem realnem svetu, ki pa živi v nas v podzavesti in po

katerem današnji človek čuti neko nostalgijo.

Z razgibano risbo, ki je osnova vsakega kakovostnega slikarstva, skušam to doseči z barvami, ki so mi blizu, kot na primer rjava, oker itd. pa vnašam v sliko svoj izraz.

Zares, tisti, ki Konradov slikarski razvoj spremlja natančneje, iz leta v leto lahko ugotavlja poglobljen slikarjev odnos do življenja, po katerem tako hrepenimo, kar velja, kot se je izkazalo, tudi za ljudi na Zahodu.

»Kako pa kaj naprej?« me zanima.

»Za letos računam na tri razstave, ena od teh naj bi bila tudi v Žireh, v počastitev 40-letnice Alpine.

Sicer pa je razstavljanje in še bolj priprava nanje tako naporen posel, da skušam stvari nekako obdržati v sprejemljivih mejah.

Za leto 1988 pa pripravljam posebno izdajo kalendarja z mojimi slikami v mešani tehniki, to je risba s tušem in akvarel.

Konrad se je očitno odločil, da ne bo popustil še vedno »požrešnem« tržišču, da bi delal »šablonske slike«.

»Šele sedaj bolj razumem Janeza Sedeja, ki je tako težil k popolnosti,« pravi, »ki so ga kljub formalno realističnemu okviru proglasili za največjega lirika med slikarji samorastniki.«

Mi, njegovi sodelavci, smo veseli Konradovih uspehov doma in po svetu. Še bolj pa njegovega iskrenega odnosa do umetniške ustvarjalnosti. Ustvarjalnosti, ki je ponesla v svet ime Žirov in tudi Alpine.

Nejko Podobnik

RAZPIS ZA ŠTUDIJ OB DELU V ALPINI ZA ŠOLSKO LETO 1987/88

1. KOVINARSKA SMER	2
2. STROJNA FAKULTETA (višja ali visoka)	2
4. EKONOMSKA FAKULTETA (višja ali visoka)	3
5. VISOKA ŠOLA ZA ORGAN. DELA (višja ali visoka)	2
6. EKONOMSKA FAKULTETA (magisterij)	2
7. PRAVNA FAKULTETA (višja ali visoka)	1
8. FNT — OBUTVENA SMER	5
- RAZPISNI ROK JE 31. JUNIJ 1987!

ŽIRI

TO JE NAŠ KRAJ

Naši smučarji tekači tudi letos uspešni

8. februarja se je 12 naših tekačev udeležilo Trnovskega maratona, vendar razen 4. mesta Ivica Kosmač v teku na 21. kilometrov odmevnejšega rezultata ni bilo.

19. februarja je bilo občinsko sindikalno prvenstvo v Gorenji vasi. V težkih pogojih, saj je padal vođen sneg, so naši dosegli zelo dobre rezultate. Zmagali so kar v treh od 6. kategorij: Helena Dolenc, Ivica Kosmač, in Stane Stanonik. Poleg tega pa so dosegli še eno drugo mesto — Metod Erznožnik, Srečo Kavčič je bil v svoji kategoriji 3., Peter Mlinar 5., Tomaž Dolenc 7. in Marta Freljih 8. Žal je našim za ekipno zmago manjkalo 47. sekund in tako so spet ostali »le« drugi.

20. februarja je bilo republiško prvenstvo veteranov na Bonovcu pri Medvodah. V kategoriji moških od 31. do 35. let je zmagal Stane Stanonik, z absolutno najboljšim časom.

V kategoriji med moškimi od 35—40 let je bil Srečo Erznožnik drugi.

Suštariada je bila 21. februarja. V lepem vremenu, na dobro pripravljenih in za take prireditve idealnih progah, saj ni bilo zahtevnih vzponov in spustov in ob hitrem snegu, smo bili priče pravemu zmagoslavju tekačev Alpine. Med ženskami do 30. let je zmagala Helena Dolenc, med ženskami nad 30 let Ivica Kosmač, medtem ko je bila v isti kategoriji Marta Freljih 6. Tomaž Dolenc je bil med moškimi do 30 let drugi.

V kategoriji moških od 30.—40. leta je zmagal Stane Stanonik, Peter Mlinar je bil 4., Franci Mlinar pa 12. V kategoriji nad 40 let je zmagal Srečo Kavčič.

Tako je naša ekipa v tekih brez konkurence osvojila prvo mesto.

Dela na cesti Trebija—Žiri, se bodo nadaljevala tudi v tem letu

Piše Ivan Reven

Znano je, da je bila doslej cesta Trebija Žiri med najozžimi in nevarnimi v Sloveniji. V preteklih letih se je primerilo že precej nesreč, na srečo brez človeških žrtev.

Cesta se vijuga skozi Fužinsko deber, kjer si je nekoč žirovsko jezero izdoblilo ozko sotesko skozi mehak teren. Pogosti zemeljski plazovi so često mašili strugo, vsled česar je reka Sora odnašala ves ta material in plavje nižje doli proti Trebiji, ki je zato tudi dobila svoje ime. Do leta 1600 sta reki Sora in Novovščica poganjali fužinski obrat s plavžem, ki je do takrat obstajal na Fužinah ter predeloval rudo, ki so jo tvorili iz Ermanovca in drugih nahajališč.

Ozko kozjo stezo skozi Fužinsko deber so šele pred dobrim stoletjem razširili v kolovozno pot, dotlej pa so tvorili živo srebro iz Idrije in vino iz Vipave ter železarske izdelke do Reke in živč po tovarni poti preko Žirovskega vrha. Do začetka tega stoletja so ta kolovoz že toliko utrdili, da je bil sposoben za promet s težkimi vozovi parizarji, do začetka prve svetovne vojne pa so se zaprašili po njem že tudi prvi avtomobili. Zanimivost je prometnice je, da verjetno nikdar ni bila grajena kot cesta, temveč je z utrjevanjem, razširitvijo in nasuvanjem postopoma šele nastajala, medtem ko je cesta Trebija Hotavlje zgradil tik pred prvo svetovno vojno gradbenik Kopač po domače Tinč iz Stare vasi, ki je imel v Žireh tu-

di prvi tovornjak in avtobus, seveda še na trda kolesa.

Velika povenjen leta 1926 je povzročila, da so dobršen del te ceste odnesli zemeljski plazovi, skupaj s fužinskim jezom in delom hidroelektrarne. Kritične dele cestišča so takrat vezali s hrastovim lesom podolgem in počez, prepadne robove pa so prav tako zavarovali s hrastovo ograjo. Znano je, da dober hrastov les zdrži v primerno vlažni zemlji tudi do 400 let. Nekaj starejših stavb v Žireh je na primer zidanih na hrastovih legah, brez drugih temeljev in še danes solidno nosijo kamnite zidove hiš. Kake vidnejše in obsežnejše obnove v zadnjih petdesetih letih fužinska cesta ni dosegla. Asphalt jo je pred kakimi petnajstimi leti rešil le prahu, da je bila vsako pomlad vsa razlomljena in polna nevarnih lukenj. Težak promet je le še pospešil, da se je na nekaterih krajih nestabilno cestišče na mehki, mokri podlagi hitreje sesedalo in povzročalo takoimenovano skakalnico, ter potniku v malo hitreje vozečemu avtomobilu hotelo vsebino želodca vreči nekam gori pod brado. Srečevanje z avtobusi je bilo že poleti nevarno, da o nevarnosti v zimskem času sploh ne govorimo. Šoferji avtobusov so morali biti pravi umetniki, da so uspevali krmariti avtobus okrog nevarnih ozkih ovinkov Maharjeve in Zelenakove grape. Sicer pa je bila vsa ozka polica ceste v strmem Fužinskem bregu komaj primerno za enosmerni promet, kaj šele za srečevanje.

se nadaljuje

Velike skakalnice — velika priložnost

Naš delavec Tomi Zupančič, tokrat po smučarsko

Do konca tekmovalne sezone je smučarjem skakalcem ostalo le še nekaj priložnosti, da obdržijo, ali popravijo svoje najboljše letošnje rezultate.

Tudi cilji žirovskih skakalcev so zaenkrat le delno uresničeni. Za odtonek slabši rezultati pa tudi že pomenijo krčevito borbo za osvojitve ekipnega tretjega mesta v pokalu COCKTA, ki je merilo uspešnosti klubov v Sloveniji, saj so tu zajeti rezultati vseh kategorij tekmovalcev.

Poglejmo na kratko uspehe po posameznih kategorijah. Pri najmlajših tekmovalcih smo imeli precej uspeha, saj je Gašper Poljanšek celo zmagal na tekmi v Žireh, na tujih skakalnicah pa se je uvrščal do četrtega mesta. Točke v pokalu COCKTA so osvojili še: Jaka Eniko, Jernej Kumer in Primož Mlinar.

Pri mlajših pionirjih se za skupno drugo mesto v pokalu bori Zoran Zupančič; če mu bo uspelo, je v veliki meri odvisno od zadnje tekme v Žireh, katera bo obenem veljala tudi za pokal ALPINE. Med dobitnike točk se je v tej kategoriji prebil še Sebastijan Jereb, ostali naši pa se uvrščajo do prve polovice, ponavadi 70 uvrščenih tekmovalcev.

V kategoriji starejših pionirjev je tekmovalje že zaključeno. Andraž Kopač je osvojil skupno tretje mesto, Jože Vehar pa četrto.

Do petnajsterice najboljših se je uvrščal tudi Gorazd Albreht, vendar mu je bolezen preprečila nastop na dveh tekmah, tako, da bo skupno slabše uvrščen.

Za konec sezone imajo pionirji v Planici še ekipno državno prvenstvo, kjer se bodo borili za najvišja mesta.

Pri mlajših mladincih je tretje mesto dvakrat osvojil Matej Oblak, prav tako dvakrat pa je bil slabši, tako, da se bo na zadnji tekmi konec marca v Planici boril za izboljšanje svoje skupne uvrstitve.

Primož Kopač je naš najuspešnejši predstavnik pri starejših mladincih. Najboljši rezultat ima z drugim mestom na državnem prvenstvu, na ostalih tekmah pa se je uvrščal do petega mesta. Do konca sezone ima še eno domačo in dve mednarodni tekmi, kjer ima priložnost, da osvoji točke OPA pokala, kar mu letos še ni uspelo.

Najbolj na očeh športne javnosti pa so vsekakor rezultati članov, to sta v našem primeru Borut Mur in Robert Kopač.

Oba sta napravila korak naprej, vendar na tekmah nastopata premalo samozavestno, tako, da v odločilnih trenutkih ne opravita dveh dobrih skokov, kar je v hudi konkurenci največkrat usodno za dober rezultat.

Borut je sodeloval na zimski univerzijadi v Štrbskem Plesu, kjer je najbolje tekmoval na ekipni tekmi, kjer si je z ostalimi sotekmovalci priboril bronasto kolajno, katera jim po sistemu jugoslovanske kategorizacije prinaša tudi status športnika mednarodnega razreda.

Robert pa je dobil priložnost nastopa v najboljši ekipi na skandinavski turneji svetovnega pokala. V času pisanja tega članka je že nastopil na prvi tekmi v Lahtiju, kjer je dosegel drugi najboljši jugoslovanski rezultat, zanj dobro šestintrideseto mesto.

Oba čaka še nastop na velikanki v Planici, kjer so prav te dni zbrani vsi najboljši mojstri tega športa.

Težko je karkoli napovedati, želje so velikokrat večje od trenutnih sposobnosti, kako bo tokrat, bomo po izidu našega časnika že vedeli.

V boj na velikanko oba gresta z geslom: velika skakalnica — velika priložnost.

Niko Dolinar

Godbeniki in pevci so vedno z nami

Godbeno pevsko društvo Alpina je imelo v sredini februarja letni občni zbor. Najprej so ocenili delo PIHALNEGA ORKESTRA ALPINA v letu 1986, ki je bil zelo uspešen, saj so imeli 34 nastopov in 61 vaj za te nastope. Obstoje in razvoj orkestra zagotavlja glasbena šola, da se lahko vključujejo vedno novi mladi godbeniki. Oglejmo si sedaj, kje vse je nastopil. V mesecu marcu je naš pihalni orkester lani ob volitvah obiskal volišča v Poljanski dolini. Potem je sledil sprejem zvezne štafete mladosti v Žireh. Sodelovali so na proslavi OF in praznika dela z budnico po Žireh. Kasneje pa so nastopili tudi na osrednji občinski proslavi na Križni gori. V počastitev dneva mladosti so nastopili v Izoli. Malo kasneje pa so godbeniki iz Izole in pa Ljubljanske mažoretke nastopili skupaj z nami v Žireh. Kot imajo že navado, so sodelovali na ljubljanski ohceti. Prav tako na otroškem Živ-Žavu v Stražišču pri Kranju.

Sodelovanje na ohceti v Ljubljani je velika reklama za našo

tovarno. Podobno je na otroškem Živ-Žavu, kjer se zbere najmanj 12.000 otrok in precej staršev. Na zaključku sezone so se pojavili še v Postojni. Letošnje leto je za našo godbo zelo pomembno. Tudi godba bo letos praznovala 40-letnico obstoja in nastopili bodo 23. maja s slavnostnim koncertom.

Seveda bo med letom še več drugih nastopov in proslav, pri katerih bo sodelovala tudi naša godba.

Kaj bi radi imeli ob slavlju? Imajo precej novih godbenikov, ki bi jim radi nabavili nove uniforme in čevlje.

Godbeno pevsko društvo Alpina ima dva ansambla, na kratko še nekaj o moškem pevskem zboru Alpina. Člani moškega pevskega zbora redno in pridno vadijo pod vodstvom novega pe-
vovodja Antona Čadeža in se po kakovosti uvršča med najboljše v Skofjeloški občini.

Tudi pevci so imeli kar 64 vaj in 68 nastopov. Med drugim so nastopili v Slovenj Gradcu, prepevali so zamejskim Slovencem v Italiji, peli na občinski reviji itd.

Uvajalni seminar za naše študente. Le-ti pridejo na prakso nekajkrat letno, da se seznanijo z organizacijo dela v Alpini, delovnimi razmerami, varstvom pri delu itd. Na sliki so v glavnem dijaki-študenti prvih letnikov.

Šuštariada — spet uspehi naših

Letošnjo Šuštariado bi moral organizirati Lilet, ker pa se je znašel v velikih finančnih težavah, je organizacijo le-te prevzel Peko, ki je izvrstno izpeljal to športno srečanje delavcev naše panoge.

Alpinski smučarji so se pomerili na Zelenici, tekači pa v Križah. Med 18. prijavljenimi ekipami je Alpina zasedla odlično 2. mesto, posebej pa velja pohvaliti še naše tekače, ki so pobrali skoraj vsa prva mesta. Po končanem tekmovanju je organizator poskrbel za dobro kosilo in razglasitev, ki je bila organizirana v prijetnem vzdušju in ob domači glasbi.

Prihodnje leto je za organizacijo Šuštariade na vrsti naša delovna organizacija, kar pa bo za nas precej zahtevna naloga, saj nimamo dovolj in tudi ne ustreznih smučišč in naprav, zato smo

že razmišljali o organizaciji na našem najbližjem in tudi ustreznem smučišču na Črnem vrhu nad Cerknim.

Še nekaj rezultatov: V veleslalomu je med moškimi nad 50 let Lojze Burnik zasedel 6. mesto, med moškimi nad 40 let je zmagal Janez Šmitek, Rado Podobnik pa je bil drugi.

Ciril Erznožnik je v kategoriji moških od 30—40 let zasedel tretje mesto, Franci Pečelin pa je bil deveti.

Med fanti do 30 let je bil Toni Tavčar četrty, Bojan Žakelj pa enajsti.

Med ženskami od 30—40 let pa je bila Anuška Kavčič četrta, Helena Kavčič pa sedma.

Med tekmovalkami do 30 let je bila Beti Podobnik četrta, Vida Mlinar pa trinajsta. Med ženskami nad 40 let ni bilo naše tekmovalke.

Šahovska trim liga je po dolgih letih vendarle oživila žirovske šahiste. Upajmo, da se bo zbudil tudi šahovski klub.

Darovali so za mrliško vežico

Objavljamo popravek obvestila iz prejšnje številke.

Ivanka Kristan s Sela ob smrti moža Rada Kristana — 5.000 din in Marjan Kristan, prav tako 5.000 din ob smrti brata Rada.

Ob smrti Staneta Jerba — 50.000 din — svojci in sosodje

»DELO — ŽIVLJENJE« je glasilo ALPINE, tovarne obutve Žiri, Strojarska ul. 2, n. sol. o., ki ima v svoji sestavi TOZD Proizvodnjo, TOZD Prodajo in Delovno skupnost skupnih služb. — Ureja ga uredniški odbor: Tatjana Dolenc, Nada Govekar, Tatjana Mohorič, Anuška Kavčič, Anton Pintar, Vladimir Pivk, Neško Podobnik, glavni in odgovorni urednik. — Izhaja mesečno, naklada 2200 izvodov. Fotografije: Brigita Zemljarič. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj

